

Bruxelles, 13. srpnja 2026.
(OR. en)

11885/26
ADD 1

Međuinstitucijski predmet:
2026/0191 (NLE)

POLCOM 277
WTO 76
SERVICES 39
DATAPROTECT 237
TELECOM 387

PRIJEDLOG

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	13. srpnja 2026.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2026) 356 annex
Predmet:	PRILOG Prijedlogu odluke Vijeća o sklapanju Sporazuma o elektroničkoj trgovini

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2026) 356 annex.

Priloženo: COM(2026) 356 annex

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 13.7.2026.
COM(2026) 356 final

ANNEX

PRILOG

**Prijedlogu odluke Vijeća
o sklapanju Sporazuma o elektroničkoj trgovini**

DODATAK

WT/MIN(26)/42

27. travnja 2026.

**Ministarska konferencija
Četrnaesto zasjedanje
Yaoundé, 26. – 30. ožujka 2026.**

IZJAVA O PRIVREMENIM MEHANIZMIMA ZA ARBITRAŽU ZA SPORAZUM O ELEKTRONIČKOJ TRGOVINI¹

28. ožujka 2026.

Ova se Izjava izdaje na zahtjev Argentine, Australije, Kraljevine Bahrein, Benina, Bruneja Darussalama, Burkine Faso, Cabo Verde, Kanade, Kine, Kostarike, Europske unije, Gambije, Gruzije, Hong Konga (Kina), Islanda, Izraela, Japana, Kazahstana, Republike Koreje, Države Kuvajta, Kirgiske Republike, Laoske Narodne Demokratske Republike, Lihtenštajna, Malezije, Mauricijusa, Republike Moldove, Mongolije, Crne Gore, Novog Zelanda, Sjeverne Makedonije, Norveške, Irana, Perua, Filipina, Katara, Singapura, Švicarske, Ukrajine, Ujedinjenih Arapskih Emirata i Ujedinjene Kraljevine.

1. Navedene članice Svjetske trgovinske organizacije („WTO”), dalje u tekstu „sudionice”, potvrđuju svoju predanost postizanju dogovora o pravilima WTO-a o trgovinskim aspektima elektroničke trgovine kako je najavljeno 25. siječnja 2019. ([WT/L/1056](#)).
2. Sudionice napominju da su 18. veljače 2025. ([WT/GC/W/963](#)) i 16. prosinca 2025. ([WT/GC/W/963/Rev.1](#)) zatražile od Glavnog vijeća da donese odluku o dodavanju Sporazuma o elektroničkoj trgovini u Prilog 4. Sporazumu o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije („Sporazum o WTO-u”) u skladu s člankom X. stavkom 9. Sporazuma o WTO-u. Glavno vijeće nije uspjelo postići konsenzus o tom zahtjevu.
3. Sudionice namjeravaju što prije provesti Sporazum o elektroničkoj trgovini nakon dovršetka svih potrebnih domaćih postupaka kako bi poduzeća, radnici i potrošači koji sudjeluju u digitalnoj trgovini počeli od njega ostvarivati korist te kako bi okvirima koji se temelje na pravilima poduprle digitalnu transformaciju unutar svojih gospodarstava i među njima.
4. U tu su svrhu sudionice pripremile privremene mehanizme za arbitražu uvrštene u novi Prilog o privremenim mehanizmima za arbitražu Sporazumu o elektroničkoj trgovini.
5. Sudionice namjeravaju nastaviti sa svojim domaćim postupcima potrebnima za prihvaćanje Sporazuma o elektroničkoj trgovini, uključujući Prilog o privremenim mehanizmima za arbitražu priložen ovoj Izjavi. Sporazum o elektroničkoj trgovini stupit će na snagu u skladu s člankom 29. stavkom 2. tog sporazuma kad se položi 45 isprava o prihvatu.

¹ Ovim se dokumentom zamjenjuje dokument WT/MIN(26)/W/26 od 29. ožujka 2026. i ponovno ga se razvrstava u odgovarajuću seriju dokumenata bez izmjena teksta.

6. Sudionice i dalje uviđaju važnu ulogu WTO-a u promicanju otvorenih, transparentnih, nediskriminirajućih i predvidljivih regulatornih okruženja za olakšavanje elektroničke trgovine.
7. Sudionice će stoga nastaviti tražiti da se donese odluka o dodavanju Sporazuma o elektroničkoj trgovini u Prilog 4. Sporazumu o WTO-u.
8. Sudionice ističu važnost rješavanja pojedinačnih i ciljanih razvojnih potreba tijekom razdoblja provedbe, kao i tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta kako je opisano u članku 20. Sporazuma o elektroničkoj trgovini.
9. Sudionice prepoznaju da je važno periodično preispitivati Sporazum o elektroničkoj trgovini i uzeti u obzir promjenjivu prirodu elektroničke trgovine i digitalne tehnologije u skladu s člankom 35. Sporazuma o elektroničkoj trgovini.
10. Sudionice potiču sve ostale članice WTO-a da se pridruže Sporazumu o elektroničkoj trgovini, a u tom će se kontekstu proširiti komunikacija s članicama WTO-a o prednostima Sporazuma za olakšavanje elektroničke trgovine.

SPORAZUM O ELEKTRONIČKOJ TRGOVINI

PREAMBULA

Stranke ovog Sporazuma (dalje u tekstu „ugovorne stranke”),
na temelju svojih prava i obveza u skladu sa Sporazumom o WTO-u;
prepoznajući pravo svake stranke da donese regulatorne mjere za ostvarivanje legitimnih ciljeva politike;
ponovno potvrđujući važnost globalne elektroničke trgovine i mogućnosti koje pruža za gospodarski rast i održivi razvoj;
ističući važnost okvira kojima se promiču otvorena, transparentna, nediskriminirajuća i predvidljiva regulatorna okruženja za olakšavanje elektroničke trgovine;
prepoznajući važnost sigurnog i odgovornog razvoja i upotrebe digitalnih tehnologija za jačanje povjerenja javnosti;
odlučne da dodatno smanje digitalni jaz i povećaju koristi i mogućnosti koje elektronička trgovina pruža poduzećima, potrošačima i radnicima u globalnom gospodarstvu, a posebno u zemljama u razvoju i najmanje razvijenim zemljama;
prepoznajući specifične potrebe stranaka koje su zemlje u razvoju, a posebno najmanje razvijene zemlje, kao i važnost podupiranja tih zemalja u provedbi ovog Sporazuma pružanjem veće tehničke pomoći i izgradnjom kapaciteta;
prepoznajući potencijal elektroničke trgovine kao sredstva društvenog i gospodarskog razvoja te važnost jačanja interoperabilnosti, inovacija, tržišnog natjecanja i pristupa informacijskim i komunikacijskim tehnologijama za sve narode, osobito nedovoljno zastupljene skupine, i mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća;
sporazumjele su se kako slijedi:

ODJELJAK A

PODRUČJE PRIMJENE I OPĆE ODREDBE

Članak 1.: Područje primjene

- 1.1. Ovaj se Sporazum primjenjuje na mjere koje stranka donosi ili provodi, a koje utječu na trgovinu elektroničkim sredstvima.
- 1.2. Ovaj se Sporazum ne primjenjuje na:
 - (a) javnu nabavu;
 - (b) uslugu koja se pruža u okviru izvršavanja javnih ovlasti; ili
 - (c) uz izuzetak članaka 8., 9. i 12., informacije koje posjeduje ili obrađuje stranka ili koje se posjeduju ili obrađuju u njezino ime, ili mjere povezane s tim informacijama, uključujući mjere povezane s prikupljanjem informacija.

Članak 2.: Definicije

Za potrebe ovog Sporazuma:

- (a) „Odbor” znači Odbor za trgovinske aspekte elektroničke trgovine osnovan na temelju članka 28.1.;
- (b) „zemlja” uključuje svako odvojeno carinsko područje koje je stranka ovog Sporazuma. U slučaju odvojenog carinskog područja koje je stranka ovog Sporazuma, ako je izraz u ovom Sporazumu opisan pojmom „nacionalni”, taj se izraz tumači kao da se odnosi na to carinsko područje, osim ako je drukčije određeno;
- (c) „Dogovor o rješavanju sporova” znači *Dogovor o pravilima i postupcima za rješavanje sporova* iz Priloga 2. Sporazumu o WTO-u;
- (d) „poduzeće” znači svaki subjekt osnovan ili organiziran u skladu s primjenjivim pravom, neovisno o tome ima li za cilj ostvarivanje dobiti te je li u privatnom ili državnom vlasništvu ili pod privatnom ili državnom kontrolom, uključujući podružnicu, trgovačko društvo, zakladu, partnerstvo, obrt, zajednički pothvat ili udruženje;
- (e) „GATS” znači *Opći sporazum o trgovini uslugama* iz Priloga 1.B Sporazumu o WTO-u;
- (f) „GATT 1994.” znači *Opći sporazum o carinama i trgovini 1994.* iz Priloga 1.A Sporazumu o WTO-u;
- (g) „javna nabava” znači postupak na temelju kojeg država upotrebljava ili stječe robu ili usluge ili kombinaciju robe i usluga za državne potrebe, a ne u svrhu komercijalne prodaje ili preprodaje ili upotrebe u proizvodnji ili isporuci robe ili usluga za komercijalnu prodaju ili preprodaju;
- (h) „mjera” znači svaka mjera stranke u obliku zakona, propisa, pravila, postupka, odluke, administrativne mjere ili u bilo kojem drugom obliku;
- (i) „MMSP-ovi” znači mikro-, mala i srednja poduzeća;
- (j) „osoba” znači fizička osoba ili poduzeće;
- (k) „usluga koja se pruža u okviru izvršavanja javnih ovlasti” ima isto značenje kao u GATS-u, uključujući, prema potrebi, Prilog GATS-u o financijskim uslugama; i
- (l) „Sporazum o WTO-u” znači *Sporazum iz Marakeša o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije*, sastavljen 15. travnja 1994. u Marakešu.

Članak 3.: Odnos prema drugim sporazumima

- 3.1. Stranke potvrđuju svoja prava i obveze u skladu sa Sporazumom o WTO-u. Stranke nadalje potvrđuju da ovaj Sporazum ne stvara ni obveze ni prava za članice WTO-a koje ga nisu prihvatile.
- 3.2. Nijedna odredba ovog Sporazuma ne tumači se kao smanjenje prava i obveza stranke na temelju Sporazuma o WTO-u, što uključuje sve obveze povezane s

pristupom tržištu iz rasporeda obveza stranke u okviru GATT-a 1994. odnosno GATS-a.²

ODJELJAK B

OMOGUĆIVANJE ELEKTRONIČKE TRGOVINE

Članak 4.: Okvir za elektroničke transakcije

- 4.1. Svaka stranka nastoji donijeti ili provoditi pravni okvir kojim se uređuju elektroničke transakcije i koji je u skladu s načelima *UNCITRAL-ovog predloška zakona o elektroničkoj trgovini iz 1996.*
- 4.2. Svaka stranka nastoji:
 - (a) izbjeći nepotrebno regulatorno opterećenje elektroničkih transakcija; i
 - (b) olakšati sudjelovanje zainteresiranih osoba u razvoju njezina pravnog okvira za elektroničke transakcije.
- 4.3. Stranke prepoznaju važnost olakšavanja upotrebe elektroničke prenosive evidencije. U tu svrhu svaka stranka nastoji donijeti ili provoditi pravni okvir kojim se uzima u obzir *UNCITRAL-ov predložak zakona o elektroničkim prenosivim evidencijama iz 2017.*

Članak 5.: Elektronička autentifikacija i elektronički potpisi³

- 5.1. Za potrebe ovog članka:
 - (a) „elektronička autentifikacija” znači postupak ili radnja kojima se provjerava identitet sudionika u elektroničkoj komunikaciji ili transakciji ili osigurava integritet elektroničke komunikacije; i
 - (b) „elektronički potpis” znači podaci u elektroničkom obliku koji se nalaze u elektroničkoj podatkovnoj poruci, priloženi su joj ili su s njom logički povezani, a mogu se upotrijebiti za identifikaciju potpisnika u vezi s podatkovnom porukom i za navođenje potpisnikova odobrenja informacija sadržanih u podatkovnoj poruci.
- 5.2. Osim u okolnostima koje su drukčije predviđene njezinim zakonima ili propisima, stranka ne smije uskratiti pravni učinak elektroničkom potpisu, pravnu valjanost elektroničkog potpisa ili dopuštenost elektroničkog potpisa kao dokaza u sudskim postupcima samo na temelju toga što je potpis u elektroničkom obliku.
- 5.3. Nijedna stranka ne smije donijeti niti provoditi mjere kojima bi se:
 - (a) sudionicima u elektroničkoj transakciji zabranilo međusobno utvrđivanje primjerene metode elektroničke autentifikacije ili elektroničkog potpisa za tu transakciju; ili

² Podrazumijeva se da se ova odredba primjenjuje i na iznimke utvrđene u člancima 25. i 26.

³ Podrazumijeva se da ništa u ovom članku ne sprečava stranku da dodijeli veći pravni učinak elektroničkom potpisu koji ispunjava određene zahtjeve, npr. pokazuje da elektronička podatkovna poruka nije mijenjana ili uključuje provjeru identiteta potpisnika.

- (b) sudionike u elektroničkoj transakciji spriječilo da pred sudskim ili upravnim tijelima dokazuju da je njihova transakcija u skladu sa svim pravnim zahtjevima u pogledu elektroničke autentifikacije ili elektroničkih potpisa.
- 5.4. Neovisno o stavku 3. stranka može zahtijevati da za određenu kategoriju transakcija metoda autentifikacije ili elektroničkog potpisa ispunjava određene norme učinkovitosti ili da ju je certificiralo akreditirano tijelo u skladu s njezinim zakonima ili propisima.
- 5.5. U mjeri predviđenoj njezinim zakonima ili propisima svaka stranka primjenjuje stavke od 2. do 4. na elektroničke pečate, elektroničke vremenske žigove i usluge elektroničke preporučene dostave.
- 5.6. Stranke potiču upotrebu interoperabilne elektroničke autentifikacije.
- 5.7. Stranke mogu surađivati na dobrovoljnoj osnovi kako bi poticale uzajamno priznavanje elektroničkih potpisa.

Članak 6.: Elektronički ugovori

Osim u okolnostima koje su drukčije predviđene njezinim zakonima ili propisima, stranka ne smije uskratiti pravni učinak, pravnu valjanost ili izvršivost elektroničkog ugovora⁴ samo na temelju toga što je ugovor sklopljen elektroničkim putem.

Članak 7.: Elektroničko izdavanje računa

- 7.1. Za potrebe ovog članka:
 - (a) „elektroničko izdavanje računa” znači obrada i razmjena računa između prodavatelja i kupca u strukturiranom digitalnom formatu; i
 - (b) „okvir za elektroničko izdavanje računa” znači sustav koji olakšava elektroničko izdavanje računa.
- 7.2. Osim u okolnostima koje su drukčije predviđene njezinim zakonima ili propisima, stranka ne smije uskratiti pravni učinak ili dopuštenost računa kao dokaza u sudskim postupcima samo na temelju toga što je račun u elektroničkom obliku.
- 7.3. Stranke prepoznaju da okviri za elektroničko izdavanje računa mogu pomoći u poboljšanju troškovne učinkovitosti, učinkovitosti, točnosti i pouzdanosti transakcija elektroničke trgovine.
- 7.4. Ako stranka razvije mjeru povezanu s okvirima za elektroničko izdavanje računa, nastoji osmisliti tu mjeru tako da podupire prekograničnu interoperabilnost, među ostalim uzimajući u obzir relevantne međunarodne norme, smjernice ili preporuke, ako postoje.
- 7.5. Prema potrebi, svaka stranka nastoji razmjenjivati postupke elektroničkog izdavanja računa koji su se u praksi pokazali najboljima.

⁴ Podrazumijeva se da elektronički ugovor uključuje ugovor sklopljen interakcijom sa sustavom automatiziranih poruka.

Članak 8.: Trgovina bez papira

- 8.1. Za potrebe ovog članka:
- (a) „carinsko tijelo” znači tijelo koje je u skladu s pravom stranke odgovorno za primjenu njezinih carinskih zakona i propisa;
 - (b) „elektronički oblik” uključuje sve formate prikladne za automatizirano očitavanje i elektroničku obradu bez ljudske intervencije, kao i digitalizirane slike ili obrasce; i
 - (c) „popratna dokumentacija” znači sva dokumentacija koja je potrebna kako bi se potkrijepile informacije dostavljene stranci za uvoz, izvoz ili provoz robe kroz njezino područje odnosno državno područje, a može uključivati dokumente kao što su računi, teretnice, dostavnice ili prijenosi novca.
- 8.2. Kako bi se stvorilo okruženje bez papira za prekograničnu trgovinu robom, stranke prepoznaju važnost uklanjanja papirnatih obrazaca i dokumenata potrebnih za uvoz, izvoz ili provoz robe. U tu se svrhu svaka stranka potiče da, kad je to primjereno, ukine papirnatu obrascu i dokumente te da prijeđe na upotrebu obrazaca i dokumenata u formatima koji se temelje na podacima.
- 8.3. Svaka stranka stavlja na raspolaganje javnosti u elektroničkom obliku sve obrasce koje izdaje ili koje kontrolira njezino carinsko tijelo za uvoz, izvoz ili provoz robe kroz njezino područje odnosno državno područje.
- 8.4. Svaka stranka nastoji staviti na raspolaganje javnosti u elektroničkom obliku sve obrasce koje izdaje ili koje kontrolira bilo koja državna agencija osim njezina carinskog tijela za uvoz, izvoz ili provoz robe kroz njezino područje odnosno državno područje.
- 8.5. Nijedna stranka nije obvezna primjenjivati stavak 3. ili 4. ako postoji međunarodni pravni zahtjev koji je u suprotnosti s navedenim.
- 8.6. Svaka stranka nastoji upute za podnošenje obrazaca iz stavaka 3. i 4. staviti na raspolaganje na internetu u elektroničkom obliku.
- 8.7. Svaka stranka prihvaća sve obrasce koje je izdalo ili koje kontrolira njezino carinsko tijelo i, prema potrebi, popratnu dokumentaciju koju njezino carinsko tijelo zahtijeva za uvoz, izvoz ili provoz robe kroz njezino područje odnosno državno područje, a koji su podneseni u elektroničkom obliku kao pravni ekvivalent papirnatu verziju tih dokumenata.
- 8.8. Svaka stranka nastoji prihvatiti sve obrasce koje je izdala ili koje kontrolira bilo koja državna agencija osim njezina carinskog tijela i, prema potrebi, popratnu dokumentaciju koju zatraži bilo koja državna agencija koja nije njezino carinsko tijelo za uvoz, izvoz ili provoz robe kroz njezino područje odnosno državno područje, a koji su podneseni u elektroničkom obliku kao pravni ekvivalent papirnatu verziju tih dokumenata.
- 8.9. Nijedna stranka nije dužna primjenjivati stavak 7. ili 8.:
- (a) ako postoji domaći ili međunarodni pravni zahtjev koji nalaže suprotno; ili

- (b) ako bi se time smanjila učinkovitost carinskih ili drugih trgovinskih postupaka potrebnih za uvoz, izvoz ili provoz robe kroz njezino područje odnosno državno područje.
- 8.10. Svaka stranka nastoji Odboru dostaviti popis papirnatih obrazaca koji se zahtijevaju na temelju podstavka 9. točke (a) u roku od dvije godine od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma. Svaka stranka nastoji ažurirati takav popis prema potrebi.
- 8.11. Stranke nastoje surađivati, kako je primjenjivo, u međunarodnim forumima kako bi promicale korištenje elektroničkih obrazaca i dokumenata potrebnih za uvoz, izvoz ili provoz robe.
- 8.12. Svaka stranka nastoji uzeti u obzir, prema potrebi, norme ili metode koje su dogovorile relevantne međunarodne organizacije jer uviđa da upotreba međunarodne norme za upotrebu elektroničkih obrazaca i dokumenata za uvoz, izvoz ili provoz robe može olakšati trgovinu.

Članak 9.: Razmjena podataka putem jedinstvenog sučelja i interoperabilnost sustava

- 9.1. Pri uspostavi ili održavanju jedinstvenog sučelja na temelju članka 10. stavka 4.1. Sporazuma o olakšavanju trgovine iz Priloga 1.A Sporazumu o WTO-u svaka stranka nastoji svim uključenim tijelima ili agencijama omogućiti elektroničko podnošenje dokumentacije ili podataka potrebnih za uvoz, izvoz ili provoz robe preko svojeg područja odnosno državnog područja putem jedinstvenog sučelja.
- 9.2. Ako je to moguće, jedinstveno sučelje stranke trebalo bi omogućiti elektroničko podnošenje dokumentacije ili podataka unaprijed kako bi se s obradom informacija započelo prije dolaska robe i na taj način ubrzalo puštanje robe u promet po dolasku na područje odnosno državno područje stranke.
- 9.3. Pri uspostavi ili održavanju svojeg jedinstvenog sučelja svaka stranka:
 - (a) nastoji uvrstiti, prema potrebi, podatkovni model Svjetske carinske organizacije ili druge međunarodne norme za podatkovne elemente;
 - (b) jamči zaštitu i povjerljivost podataka razmijenjenih s drugim jedinstvenim sučeljima kad god je ta razmjena dopuštena; i
 - (c) potiče se na uvođenje referentnog broja ili drugog alata za provjeru identiteta kako bi se na jedinstven način identificirali podaci koji se odnose na pojedinačnu transakciju.
- 9.4. Ako jedinstveno sučelje nije dostupno ili nije integrirano s carinskim tijelima stranke, stavak 3. primjenjuje se, prema potrebi, na sustave upravljanja carinama koji se upotrebljavaju za obradu podataka povezanih s uvozom, izvozom ili provozom robe kroz područje odnosno državno područje stranke.
- 9.5. Nastavno na stavke 3. i 4. stranke nastoje:
 - (a) razmjenjivati svoja iskustva u uspostavi ili održavanju jedinstvenog sučelja; i
 - (b) raditi na usklađivanju podatkovnih elemenata i carinskih postupaka, u mjeri u kojoj je to izvedivo.
- 9.6. Stranke nastoje trgovcima i drugim dionicima omogućiti da se koriste pružateljima usluga za razmjenu podataka u svoje ime putem jedinstvenog sučelja ili, ako

jedinstveno sučelje nije dostupno, putem sustava upravljanja carinama, uzimajući pritom u obzir interese MMSP-ova⁵.

Članak 10.: Elektronička plaćanja

10.1. Za potrebe ovog članka:

- (a) „elektroničko plaćanje” znači platiteljev prijenos novčanog potraživanja na osobu koji je prihvatljiv primatelju plaćanja i izvršen elektroničkim putem, ali ne uključuje platne usluge središnjih banaka koje uključuju namiru između pružateljâ financijskih usluga⁶; i
- (b) „samoregulatorna organizacija” znači nevladino tijelo koje je stranka priznala kao samoregulatorno tijelo i koje izvršava regulatorne ili nadzorne ovlasti nad pružateljima usluga elektroničkog plaćanja ili pružateljima financijskih usluga na temelju statuta ili delegiranja središnje države ili regionalne samouprave te stranke.

10.2. Uzimajući u obzir brz rast elektroničkih plaćanja, posebno onih koje isporučuju novi pružatelji usluga elektroničkog plaćanja, stranke prepoznaju:

- (a) koristi od podupiranja razvoja sigurnih, učinkovitih, pouzdanih, zaštićenih, cjenovno pristupačnih i dostupnih prekograničnih elektroničkih plaćanja poticanjem donošenja i upotrebe međunarodno prihvaćenih normi, promicanjem interoperabilnosti sustavâ elektroničkog plaćanja i poticanjem korisnih inovacija i tržišnog natjecanja u području usluga elektroničkog plaćanja;
- (b) važnost omogućavanja pravodobnog uvođenja sigurnih, učinkovitih, pouzdanih, zaštićenih, cjenovno pristupačnih i dostupnih proizvoda i usluga elektroničkog plaćanja; i
- (c) važnost održavanja sigurnih, učinkovitih, pouzdanih, zaštićenih i pristupačnih sustava elektroničkog plaćanja putem zakona i propisa kojima se, prema potrebi, uzimaju u obzir rizici takvih sustava.

10.3. Svaka stranka nastoji u skladu sa svojim zakonima i propisima:

- (a) nastavno na članak 18. pravodobno objaviti svoje zakone i propise o elektroničkim plaćanjima, uključujući one koji se odnose na regulatorna odobrenja, zahtjeve za izdavanje dozvola, postupke i tehničke norme;
- (b) pravodobno donositi konačne odluke o regulatornim odobrenjima ili odobrenjima za izdavanje dozvola;
- (c) uzeti u obzir, za relevantne sustave elektroničkog plaćanja, međunarodno prihvaćene standarde plaćanja kako bi se omogućila veća interoperabilnost među sustavima elektroničkog plaćanja; i

⁵ Podrazumijeva se da se ovim stavkom ne sprečava stranku da od pružatelja usluga zahtijeva da ispune određene postupovne zahtjeve radi razmjene podataka putem jedinstvenog sučelja.

⁶ Podrazumijeva se da se ničim u ovom članku od stranke ne zahtijeva da pružateljima usluga elektroničkog plaćanja iz druge stranke koji nisu osnovani na njezinu području odnosno državnom području odobri pristup platnim uslugama središnjih banaka koje uključuju namiru između pružatelja financijskih usluga.

- (d) poticati pružatelje usluga elektroničkog plaćanja i pružatelje financijskih usluga da omoguće veću interoperabilnost, tržišno natjecanje, sigurnost i inovacije u području elektroničkog plaćanja, što može uključivati partnerstva s trećim pružateljima usluga, pod uvjetom odgovarajućeg upravljanja rizicima.
- 10.4. Uz poštovanje svih odredbi, ograničenja, uvjeta ili kvalifikacija utvrđenih u njezinu Rasporedu obveza u okviru GATS-a („Raspored”) svaka stranka koja je u svojem Rasporedu preuzela obvezu u pogledu načina 3. (Komerцијална prisutnost) za pružanje usluga elektroničkog plaćanja pružateljima financijskih usluga druge stranke s poslovnim nastanom na njezinu području odnosno državnom području odobrava pristup platnim i klirinškim sustavima⁷ kojima upravlja javni subjekt u skladu s uvjetima pod kojima se odobrava nacionalni tretman⁸.
- 10.5. Stranka koja nije preuzela obvezu iz stavka 4. nastoji poštovati obvezu iz tog stavka u mjeri u kojoj je to izvedivo.
- 10.6. Podrazumijeva se da se ničim u stavku 4. ili 5. od stranke ne zahtijeva da pružateljima usluga druge stranke dopusti pružanje usluga za koje nije preuzela specifične obveze u okviru GATS-a.
- 10.7. Nastavno na članak 18. i u mjeri u kojoj je to primjenjivo svaka stranka poduzima razumne mjere koje su joj na raspolaganju kako bi osigurala da se pravila opće primjene koja donose ili održavaju njezine samoregulatorne organizacije odmah objave ili na drugi način stave na raspolaganje javnosti.
- 10.8. Podrazumijeva se da ništa u ovom članku ne sprečava stranku da donese ili provodi mjere kojima se uređuje potreba za dobivanjem licencija ili dozvola odnosno odobravanje zahtjeva za pristup.

ODJELJAK C

OTVORENOST I ELEKTRONIČKA TRGOVINA

Članak 11.: Carine na elektroničke prijenose

- 11.1. Za potrebe ovog članka „elektronički prijenos” znači prijenos izvršen bilo kojim elektromagnetskim sredstvom i uključuje sadržaj prijenosa.
- 11.2. Stranke prepoznaju važnost programa u području elektroničke trgovine (WT/L/274) i smatraju da je praksa neuvođenja carina na elektroničke prijenose imala važnu ulogu u razvoju digitalnog gospodarstva.
- 11.3. Nijedna stranka ne uvodi carine na elektroničke prijenose između osobe jedne stranke i osobe druge stranke.

⁷ Podrazumijeva se da se pristup platnim i klirinškim sustavima može odobriti na sljedeće načine: (a) izravnim pristupom ili (b) neizravnim pristupom preko pružatelja financijskih usluga koji ispunjava uvjete i ima izravan pristup na temelju prava stranke.

⁸ Pojmovi korišteni u ovom stavku tumače se s obzirom na GATS, uključujući Prilog o financijskim uslugama.

- 11.4. Podrazumijeva se da stavak 3. ne sprečava stranku da uvede interne poreze, pristojbe ili druge naknade na elektroničke prijenose na način koji nije u suprotnosti sa Sporazumom o WTO-u.
- 11.5. Uzimajući u obzir promjenjivu prirodu elektroničke trgovine i digitalne tehnologije stranke preispituju ovaj članak u petoj godini nakon datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma, a nakon toga periodično kako bi procijenile učinke ovog članka te jesu li potrebne izmjene.

Članak 12.: Otvoreni podaci javnih uprava⁹

- 12.1. Za potrebe ovog članka „metapodaci” znači strukturne ili opisne informacije o podacima, kao što su sadržaj, format, izvor, prava, točnost, podrijetlo, učestalost, periodičnost, granularnost, izdavač ili odgovorna strana, podaci za kontakt, metoda prikupljanja ili kontekst.
- 12.2. Ovaj se članak primjenjuje na mjere koje stranka donosi ili provodi, a odnose se na podatke koje posjeduje njezina središnja država, čije otkrivanje nije ograničeno njezinim pravom i koje ta stranka stavlja na raspolaganje javnosti u digitalnom obliku za pristup i upotrebu (dalje u tekstu „podaci javnih uprava”).
- 12.3. Stranke prepoznaju korist stavljanja podataka u posjedu regionalnih ili lokalnih samouprava na raspolaganje javnosti u digitalnom obliku i njihove upotrebe na način koji je u skladu sa stavcima od 4. do 6.
- 12.4. Stranke prepoznaju da olakšavanje javnog pristupa podacima javnih uprava i upotrebe tih podataka potiče gospodarski i socijalni razvoj, konkurentnost i inovacije. U tu se svrhu stranke potiču da prošire obuhvaćenost takvih podataka, primjerice suradnjom i savjetovanjem sa zainteresiranim dionicima.
- 12.5. U mjeri u kojoj stranka odluči da će podatke javnih uprava učiniti digitalno dostupnima za javni pristup i upotrebu, ona nastoji, u mjeri u kojoj je to izvedivo, osigurati da takvi podaci budu:
- (a) stavljeni na raspolaganje u strojno čitljivom i otvorenom formatu;
 - (b) pretraživi i dohvatljivi;
 - (c) pravodobno ažurirani, kako je primjenjivo;
 - (d) popraćeni metapodacima koji se, u mjeri u kojoj je to moguće, temelje na uobičajenim formatima koji korisniku omogućuju da razumije i koristi te podatke; i
 - (e) općenito stavljeni na raspolaganje korisniku bez troškova ili uz razumne troškove.
- 12.6. U mjeri u kojoj stranka odluči da će podatke javnih uprava učiniti digitalno dostupnima za javni pristup i upotrebu, ona nastoji izbjeći uvođenje uvjeta koji nepotrebno sprečavaju ili ograničavaju korisnika takvih podataka da:
- (a) reproducira, redistribuira ili ponovno objavi podatke;

⁹ Podrazumijeva se da se ovim člankom ne dovodi u pitanje pravo stranke koje se odnosi na intelektualno vlasništvo i zaštitu osobnih podataka.

- (b) ponovno grupira podatke; ili
 - (c) koristi podatke u komercijalne i nekomercijalne svrhe, uključujući u procesu proizvodnje novog proizvoda ili usluge.¹⁰
- 12.7. Stranke nastoje surađivati na pitanjima kojima se olakšava i proširuje javni pristup podacima javnih uprava i njihova upotreba, uključujući razmjenu informacija i iskustava o praksama i politikama, radi poticanja razvoja elektroničke trgovine i stvaranja poslovnih prilika, posebno za MMSP-ove.
- Članak 13.: Pristup internetu i njegova upotreba za elektroničku trgovinu*
- 13.1. Za potrebe ovog članka „krajnji korisnik” znači osoba koja kupuje ili se pretplaćuje na uslugu pristupa internetu od pružatelja usluge pristupa internetu.
- 13.2. Stranke prepoznaju koristi od toga da krajnji korisnici na njihovu području odnosno državnom području mogu:
- (a) imati pristup zakonitim internetskim uslugama i aplikacijama po svojem izboru i koristiti ih, podložno razumnom upravljanju mrežom kojim se ne blokira ni usporava internetski promet radi ostvarivanja nepoštene konkurentske prednosti¹¹;
 - (b) povezivati uređaje po njihovu izboru s internetom, pod uvjetom da ti uređaji ne štete mreži; i
 - (c) imati pristup transparentnim i jasnim informacijama o praksama upravljanja mrežom njihova pružatelja usluga pristupa internetu.
- 13.3. Podrazumijeva se da se ničim u stavku 2. od stranke ne zahtijeva da donese, izmijeni ili provodi određenu mjeru radi provedbe načela utvrđenih u tom stavku.

ODJELJAK D

POVJERENJE I ELEKTRONIČKA TRGOVINA

Članak 14.: Zaštita potrošača na internetu

- 14.1. Za potrebe ovog članka „zavaravajuće, prijevarne i obmanjujuće komercijalne aktivnosti” uključuju:
- (a) pogrešno prikazivanje sadržaja¹², uključujući implicirano činjenično pogrešno prikazivanje ili lažne tvrdnje o pitanjima kao što su svojstva, cijena, prikladnost za namjenu, količina ili podrijetlo robe ili usluga;
 - (b) oglašavanje opskrbe robom ili uslugama bez namjere ili razumne sposobnosti opskrbe;

¹⁰ Podrazumijeva se da ništa u ovom stavku ne sprečava stranku da od korisnika takvih podataka zahtijeva da navede poveznicu na izvore.

¹¹ Za potrebe ove točke stranke prepoznaju da pružatelj usluge pristupa internetu koji određeni sadržaj nudi isključivo svojim krajnjim korisnicima ne bi djelovao u suprotnosti s tim načelom.

¹² Za potrebe ovog članka „pogrešno prikazivanje sadržaja” odnosi se na pogrešno prikazivanje sadržaja koje će vjerojatno utjecati na ponašanje potrošača ili njihovu odluku da koriste ili kupe robu ili uslugu.

- (c) nedostava robe ili nepružanje usluge potrošaču nakon što su mu roba ili usluga naplaćene, osim ako za to postoje opravdani razlozi; i
 - (d) naplaćivanje potrošaču za robu ili usluge koje nisu zatražene.
- 14.2. Stranke prepoznaju važnost transparentnih i djelotvornih mjera kojima se jača sigurnost potrošača i njihovo povjerenje u elektroničku trgovinu. U tu svrhu svaka stranka donosi ili provodi mjere za zabranu zavaravajućih, prijevarnih i obmanjujućih komercijalnih aktivnosti koje uzrokuju štetu ili potencijalnu štetu potrošačima koji sudjeluju u elektroničkoj trgovini¹³.
- 14.3. Kako bi zaštitila potrošače koji sudjeluju u elektroničkoj trgovini, svaka stranka nastoji donijeti ili provoditi mjere čiji je cilj osigurati:
- (a) da dobavljači robe ili usluga pošteno postupaju s potrošačima;
 - (b) da dobavljači robe ili usluga pružaju potpune, točne i transparentne informacije o toj robi ili uslugama, uključujući sve uvjete kupnje; i
 - (c) sigurnost robe i, ako je primjenjivo, usluga tijekom uobičajenog ili razumno predvidljivog korištenja.
- 14.4. Stranke prepoznaju važnost pružanja zaštite potrošačima koji sudjeluju u elektroničkoj trgovini na razini koja nije niža od one koja se pruža potrošačima koji sudjeluju u drugim oblicima trgovine.
- 14.5. Stranke prepoznaju važnost suradnje među svojim agencijama za zaštitu potrošača ili drugim relevantnim tijelima, uključujući razmjenu informacija i iskustava, kao i suradnje u odgovarajućim slučajevima od obostranog interesa u pogledu kršenja prava potrošača u vezi s elektroničkom trgovinom kako bi se poboljšala zaštita potrošača na internetu, ako je tako zajednički odlučeno.
- 14.6. Svaka stranka promiče pristup mehanizmima pravne zaštite potrošača ili pravnim sredstvima i informiranost o njima, među ostalim za potrošače koji su uključeni u prekogranične transakcije.

Članak 15.: Neželjeno elektroničko oglašavanje

- 15.1. Za potrebe ovog članka:
- (a) „elektroničko oglašavanje” znači elektronička poruka koja se u komercijalne svrhe šalje na elektroničku adresu osobe¹⁴ putem bilo koje telekomunikacijske usluge, a obuhvaća barem elektroničku poštu i, u mjeri predviđenoj zakonima ili propisima stranke, druge vrste elektroničkih poruka; i
 - (b) „neželjeno elektroničko oglašavanje” znači elektronička poruka koja se u komercijalne svrhe šalje bez pristanka primatelja ili unatoč izričitom odbijanju primatelja.
- 15.2. Stranke prepoznaju važnost promicanja povjerenja u elektroničku trgovinu, među ostalim transparentnim i djelotvornim mjerama kojima se ograničava neželjeno elektroničko oglašavanje. U tu svrhu svaka stranka donosi ili provodi mjere kojima:

¹³ Za potrebe ovog članka „sudjeluju u elektroničkoj trgovini” uključuje fazu elektroničke trgovine prije transakcije.

¹⁴ Podrazumijeva se da „elektronička adresa osobe” ne uključuje IP adresu.

- (a) od pružatelja elektroničkog oglašavanja zahtijeva da primateljima omoguće sprečavanje kontinuiranog primanja tih poruka;
 - (b) zahtijeva privolu, kako je utvrđena u njezinim zakonima ili propisima, primatelja za primanje elektroničkog oglašavanja; ili
 - (c) na drugi način omogućuje da se neželjeno elektroničko oglašavanje svede na najmanju moguću mjeru.
- 15.3. Svaka stranka nastoji osigurati da je elektroničko oglašavanje jasno prepoznatljivo kao takvo, da jasno otkriva u čije se ime šalje i da sadržava potrebne informacije koje primateljima omogućuju da besplatno i u bilo kojem trenutku zatraže prestanak primanja tih poruka.
- 15.4. Svaka stranka dužna je pružiti pristup pravnoj zaštiti ili pravnim sredstvima protiv pošiljatelja neželjenog elektroničkog oglašavanja koji ne poštuju mjere koje su donesene ili provedene na temelju stavka 2.
- 15.5. Stranke nastoje surađivati u odgovarajućim slučajevima od obostranog interesa u pogledu reguliranja neželjenog elektroničkog oglašavanja.

Članak 16.: Zaštita osobnih podataka

- 16.1. Za potrebe ovog članka „osobni podaci” znači sve informacije koje se odnose na fizičku osobu čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi.
- 16.2. Stranke prepoznaju da snažna i učinkovita zaštita osobnih podataka i povezanih prava pojedinaca doprinosi jačanju povjerenja potrošača u digitalno gospodarstvo.
- 16.3. Svaka stranka donosi ili provodi pravni okvir koji pruža zaštitu osobnih podataka korisnika elektroničke trgovine¹⁵.
- 16.4. Svaka bi stranka pri razvoju vlastitog pravnog okvira za zaštitu osobnih podataka trebala uzeti u obzir načela i smjernice relevantnih međunarodnih tijela ili organizacija.
- 16.5. Svaka stranka nastoji ostvariti da se pravnim okvirom koji je donijela ili provodila na temelju stavka 3. pruža nediskriminirajuća zaštita osobnih podataka fizičkih osoba.
- 16.6. Svaka stranka objavljuje informacije o zaštiti osobnih podataka koju pruža korisnicima elektroničke trgovine, uključujući smjernice o tome kako:
- (a) fizička osoba može podnijeti pravna sredstva; i
 - (b) poduzeća mogu ispuniti pravne zahtjeve.
- 16.7. Budući da stranke mogu primijeniti različite pravne pristupe zaštiti osobnih podataka, svaka stranka trebala bi poticati razvoj mehanizama za poboljšanje usklađenosti među tim različitim režimima.

¹⁵ Podrazumijeva se da stranka može postupiti u skladu s ovim stavkom donošenjem ili provođenjem mjera ili kombinacije mjera, kao što su sveobuhvatan zakon o privatnosti, zakoni o zaštiti osobnih podataka, sektorski zakoni koji obuhvaćaju privatnost ili drugi zakoni koji se odnose na povrede privatnosti.

- 16.8. Mehanizmi iz stavka 7. mogu uključivati priznavanje regulatornih ishoda, neovisno o tome je li do njih došlo samostalno ili uzajamnim dogovorom, ili šire međunarodne okvire.
- 16.9. Stranke nastoje razmjenjivati informacije o mehanizmima iz stavka 7. koji se primjenjuju u njihovim jurisdikcijama.

Članak 17.: Kibernetička sigurnost

- 17.1. Stranke prepoznaju da prijetnje kibernetičkoj sigurnosti narušavaju povjerenje u elektroničku trgovinu.
- 17.2. Stranke također prepoznaju promjenjivu prirodu kibernetičkih prijetnji. Kako bi utvrdile i ublažile kibernetičke prijetnje i time olakšale elektroničku trgovinu, stranke nastoje:
- (a) izgraditi kapacitete svojih nacionalnih subjekata nadležnih za odgovor na kibernetičke sigurnosne incidente; i
 - (b) surađivati na utvrđivanju i ublažavanju zlonamjernih upada ili širenja zlonamjernog koda koji utječu na elektroničke mreže stranke, pravodobno rješavati kibernetičke sigurnosne incidente i razmjenjivati informacije radi informiranosti i najbolje prakse.
- 17.3. S obzirom na promjenjivu prirodu kibernetičkih prijetnji i njihov negativan učinak na elektroničku trgovinu stranke prepoznaju važnost pristupa temeljenih na riziku u uklanjanju takvih prijetnji uz istodobno smanjenje trgovinskih prepreka na najmanju moguću mjeru. U skladu s tim, radi utvrđivanja kibernetičkih sigurnosnih rizika i zaštite od njih, otkrivanja događaja povezanih s kibernetičkom sigurnošću te odgovora na kibernetičke sigurnosne incidente i oporavka od njih, svaka stranka nastoji primjenjivati i poticati poduzeća u svojoj jurisdikciji da primjenjuju pristupe koji se temelje na riziku i koji se oslanjaju na najbolje prakse upravljanja rizicima i na norme razvijene konsenzusom, transparentno i otvoreno.

ODJELJAK E

TRANSPARENTNOST, SURADNJA I RAZVOJ

Članak 18.: Transparentnost

Nastavno na članak III. GATS-a i članak X. GATT-a 1994. svaka stranka odmah, odnosno najkasnije do trenutka njihova stupanja na snagu, objavljuje ili na drugi način stavlja na raspolaganje javnosti sve mjere opće primjene koje se odnose ili utječu na provedbu ovog Sporazuma, osim u hitnim situacijama.

Članak 19.: Suradnja

- 19.1. S obzirom na globalnu prirodu elektroničke trgovine stranke nastoje:
- (a) surađivati kako bi se svim narodima, posebno nedovoljno zastupljenim skupinama i MMSP-ovima, olakšala upotreba i pristup elektroničkoj trgovini;

- (b) razmjenjivati informacije i dijeliti iskustva o zakonima, propisima i politikama koji se odnose na elektroničku trgovinu; i
 - (c) aktivno sudjelovati u regionalnim i multilateralnim forumima za promicanje razvoja elektroničke trgovine.
- 19.2. Područja suradnje za potrebe stavka 1. mogu uključivati:
- (a) zaštitu osobnih podataka;
 - (b) zaštitu potrošača na internetu, uključujući načine pravne zaštite potrošača i izgradnju povjerenja potrošača;
 - (c) neželjeno elektroničko oglašavanje;
 - (d) sigurnost u elektroničkim komunikacijama;
 - (e) tržišno natjecanje na digitalnim tržištima;
 - (f) elektroničku autentifikaciju;
 - (g) prekogranične logističke usluge, uključujući multimodalni prijevoz, te suradnju između logističkih usluga i poštanskih usluga;
 - (h) olakšavanje trgovine za prekograničnu elektroničku trgovinu, uključujući upotrebu carinskih skladišta ili slobodnih zona, i regulatornu suradnju u područjima kao što su razmjena podataka i upozorenja o rizicima za sigurnost proizvoda; i
 - (i) sva ostala područja o kojima su stranke zajednički odlučile.
- 19.3. Svaka stranka u okviru svojih dostupnih resursa uspostavlja ili održava jedan ili više informacijskih centara:
- (a) kako bi bili odgovorni za sve postupke obavješćivanja ili savjetovanja povezane s provedbom ovog Sporazuma; i
 - (b) kako bi odgovarali na razumne upite druge stranke o pitanjima obuhvaćenima ovim Sporazumom.

Članak 20.: Razvoj

- 20.1. Stranke uviđaju:
- (a) važnost jačanja međunarodnih mjera za smanjenje digitalnog jaza i uspostavu uključivog digitalnog gospodarstva; i
 - (b) doprinos pravila za elektroničku trgovinu prevladavanju izazova povezanih s digitalnom trgovinom i promicanju uključivog rasta elektroničke trgovine.
- 20.2. Stranke potvrđuju svoju ulogu u podupiranju stranaka koje su zemlje u razvoju i najmanje razvijene zemlje u učinkovitom sudjelovanju i iskorištavanju prilika za rast u područjima elektroničke trgovine i digitalnog gospodarstva, među ostalim podupiranjem boljeg pristupa digitalnim ekosustavima i infrastrukturi te njihova stanovništva i MMSP-ova.
- 20.3. Stranke prepoznaju važnost tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta za stranke koje su zemlje u razvoju i najmanje razvijene zemlje u provedbi ovog Sporazuma.

- 20.4. Potrebno je osigurati pomoć i potporu za izgradnju kapaciteta¹⁶ kako bi se strankama koje su zemlje u razvoju i najmanje razvijene zemlje pomoglo da provode odredbe ovog Sporazuma, u skladu s prirodom i područjem primjene tih odredaba.
- 20.5. Stranke uvažavaju da strankama koje su zemlje u razvoju i najmanje razvijene zemlje za provedbu određenih obveza iz ovog Sporazuma može biti potrebno produljeno razdoblje ili stjecanje sposobnosti provedbe putem pomoći i potpore za izgradnju kapaciteta.
- 20.6. Svaka stranka koja je zemlja u razvoju ili najmanje razvijena zemlja može na dan stupanja na snagu ovog Sporazuma za tu stranku samoodrediti bilo koju odredbu ovog Sporazuma za koju joj je potrebno razdoblje provedbe od najviše pet godina na način da podnese popis takvih odredaba Odboru.
- 20.7. Svaka stranka koja je zemlja u razvoju i najmanje razvijena zemlja može produljiti razdoblje provedbe za sve odredbe koje je samoodredila u skladu sa stavkom 6. za najviše dvije dodatne godine. Svaka takva stranka obavješćuje Odbor o svakom produljenju najkasnije 120 dana prije isteka početnog razdoblja provedbe i pritom navodi razloge za produljenje i relevantne mjere potrebne za dovršetak provedbe.
- 20.8. Stranke koje su razvijene zemlje i stranke koje su zemlje u razvoju koje to mogu potiču se da strankama koje su zemlje u razvoju i najmanje razvijene zemlje bilateralno ili putem relevantnih međunarodnih organizacija pruže potporu u provedbi ili ažuriranju procjene njihovih potreba kako bi se utvrdili nedostaci u sposobnosti provedbe ovog Sporazuma.
- 20.9. Rezultati svih procjena potreba provedenih ili ažuriranih u skladu sa stavkom 8. trebali bi poslužiti kao temelj za samoodređivanje odredaba stranke koja je zemlja u razvoju ili najmanje razvijena zemlja u skladu sa stavkom 6. i produljenje razdoblja provedbe u skladu sa stavkom 7.
- 20.10. Stranke prepoznaju važnost tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta za punu provedbu svih odredaba ovog Sporazuma. U tu svrhu stranke koje su zemlje u razvoju i najmanje razvijene zemlje mogu utvrditi bilo koju odredbu ovog Sporazuma za koju bi im tehnička pomoć i izgradnja kapaciteta donijeli najveću korist. Stranke koje su razvijene zemlje i stranke koje su zemlje u razvoju koje to mogu učiniti suglasne su olakšati pružanje pomoći i potpore za izgradnju kapaciteta u vezi s tim odredbama, bilateralno ili putem odgovarajućih međunarodnih organizacija, pod uzajamno dogovorenim uvjetima i uzimajući u obzir specifične potrebe i prioritete stranaka koje su zemlje u razvoju i najmanje razvijene zemlje.
- 20.11. Stranke nastoje primjenjivati sljedeća načela na pružanje pomoći i potpore za izgradnju kapaciteta za provedbu ovog Sporazuma:
- (a) uzeti u obzir opći razvojni okvir zemalja i regija primateljica i, ako je relevantno i primjenjivo, postojećih programa reformi, tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta;
 - (b) uključiti, ako je relevantno i primjenjivo, aktivnosti za uklanjanje regionalnih i podregionalnih izazova i promicati integraciju na regionalnoj i podregionalnoj razini;

¹⁶ Za potrebe ovog članka pomoć i potpora za izgradnju kapaciteta mogu biti u obliku tehničke, financijske ili neke druge uzajamno dogovorene pomoći.

- (c) pri razvoju programa ili aktivnosti za izgradnju kapaciteta uzeti u obzir aktivnosti privatnog sektora u mjeri u kojoj je to moguće; i
 - (d) promicati koordinaciju između i unutar stranaka i ostalih relevantnih institucija, uključujući regionalne gospodarske zajednice, u cilju osiguranja najveće moguće učinkovitosti i rezultata te pomoći. U tu svrhu:
 - i. cilj koordinacije trebao bi biti izbjeći preklapanja i udvostručavanje programa pomoći i nedosljednosti u aktivnostima reforme bliskom koordinacijom intervencija tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta;
 - ii. u okviru tog postupka koordinacije trebalo bi razmotriti relevantne globalne i regionalne programe povezane s trgovinom, uključujući one koji su posebno namijenjeni strankama koje su najmanje razvijene zemlje; i
 - iii. stranke bi trebale promicati unutarnju koordinaciju između svojih službenika za trgovinu i razvoj u provedbi ovog Sporazuma te pružanju tehničke pomoći i izgradnji kapaciteta.
- 20.12. Članak 27. ne primjenjuje se na rješavanje sporova protiv stranke koja je najmanje razvijena zemlja, a koji su povezani s bilo kojom odredbom ovog Sporazuma tijekom razdoblja od sedam godina od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma za tu stranku.
- 20.13. Članak 27. ne primjenjuje se na rješavanje sporova protiv stranke koja je zemlja u razvoju, a koji su povezani s odredbom ovog Sporazuma za koju je ta stranka samoodredila ili produljila razdoblje provedbe na temelju stavka 6. ili 7. za vrijeme razdoblja provedbe koje se primjenjuje na tu odredbu.
- 20.14. Neovisno o razdoblju odgode iz stavka 12. prije nego što zatraži savjetovanje na temelju članka 27. koje se odnosi na mjeru stranke koja je najmanje razvijena zemlja i u svim fazama postupaka rješavanja sporova nakon toga, stranka posebnu pozornost posvećuje posebnoj situaciji stranaka koje su najmanje razvijene zemlje. S tim u vezi, članice pokazuju dužnu suzdržanost u pitanjima iz članka 27. koja se odnose na stranke koje su najmanje razvijene zemlje.
- 20.15. Stranke prepoznaju važnost transparentnosti u pružanju pomoći i potpore za izgradnju kapaciteta kako bi se olakšala učinkovita provedba ovog Sporazuma. U tu svrhu stranke nastoje na prvom sastanku Odbora i redovito nakon toga raspravljati o relevantnim informacijama¹⁷ o svojim postojećim i novim programima tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta. Kako bi se ta rasprava obogatila, prije prvog namjenskog sastanka Odbora i redovito nakon toga svaka stranka koja je razvijena zemlja dostavlja opis relevantnih programa tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta. Stranke koje su zemlje u razvoju i najmanje razvijene zemlje koje su primile tehničku pomoć i potporu za izgradnju kapaciteta potiču se da podijele svoja iskustva. Stranke namjeravaju iskoristiti te podneske kako bi bolje razumjele zadovoljavaju li postojeći programi potrebe koje su izrazile stranke koje su zemlje u razvoju i najmanje razvijene zemlje.

¹⁷

Podrazumijeva se da „relevantne informacije” mogu uključivati: (a) opis pružene pomoći ili potpore za izgradnju kapaciteta, (b) informacije o tome kako podnijeti zahtjev za takvu pomoć ili potporu, odnosno kako im pristupiti, uključujući kontaktnu točku ili točke stranke i (c) popis korisnika takve pomoći ili potpore.

- 20.16. Stranke koje su zemlje u razvoju koje su izjavile da mogu pružiti pomoć i potporu za izgradnju kapaciteta potiču se da Odboru dostave informacije navedene u stavku 15. na dan stupanja na snagu ovog Sporazuma i redovito nakon toga.
- 20.17. Odbor objavljuje informacije iz stavaka 15. i 16. na internetu, zajedno s informacijama o relevantnim aktivnostima međunarodnih organizacija.
- 20.18. Stranke koje su zemlje u razvoju i najmanje razvijene zemlje, a koje žele iskoristiti relevantnu pomoć i potporu za izgradnju kapaciteta dostavljaju Odboru informacije o kontaktnim točkama u uredima koji su odgovorni za koordinaciju i određivanje prioriteta takve pomoći i potpore.
- 20.19. Za potrebe ovog članka Odbor prema potrebi održava najmanje jedan namjenski sastanak godišnje:
- (a) kako bi pratio pružanje tehničke pomoći ili potpore za izgradnju kapaciteta za provedbu obveza za koje vrijedi samoodređeno ili produljeno razdoblje provedbe na temelju stavka 6. ili 7.;
 - (b) kako bi raspravljao o pitanjima u vezi s provedbom odredaba ovog Sporazuma;
 - (c) kako bi preispitao napredak u pogledu tehničke pomoći ili potpore za izgradnju kapaciteta radi provedbe ovog Sporazuma i utvrdio područja u kojima stranke koje su zemlje u razvoju i najmanje razvijene članice ne dobivaju primjerenu pomoć i potporu za izgradnju kapaciteta; i
 - (d) kako bi olakšao razmjenu relevantnih iskustava, izazova, uspjeha i informacija stranaka.

ODJELJAK F

TELEKOMUNIKACIJE

Članak 21.: Telekomunikacije

- 21.1. Za potrebe ovog članka i Priloga:
- (a) „osnovna infrastruktura” znači infrastruktura javne telekomunikacijske mreže ili usluge:
 - i. koju isključivo ili pretežno osigurava jedan pružatelj ili ograničen broj pružatelja; i
 - ii. koju se ne može gospodarski ili tehnički nadomjestiti radi pružanja usluge;
 - (b) „glavni pružatelj” znači pružatelj koji može bitno utjecati na uvjete sudjelovanja (u pogledu cijene i ponude) na relevantnom tržištu osnovnih telekomunikacijskih usluga na temelju:
 - i. kontrole nad osnovnom infrastrukturom; ili
 - ii. korištenja svojeg položaja na tržištu;

- (c) „mrežni element” znači uređaj ili oprema koja se koristi za pružanje javne telekomunikacijske usluge, uključujući značajke, funkcije i kapacitete koje taj uređaj ili oprema omogućuju; i
 - (d) „korisnik” znači korisnik usluge i pružatelj usluge.
- 21.2. Svaka stranka preuzima obveze utvrđene u Prilogu^{18, 19}.
- 21.3. Svaka stranka mora se pobrinuti da njezino telekomunikacijsko regulatorno tijelo nema financijski interes, odnosno da ne zadržava operativnu ili upravljačku ulogu u pružatelju javnih telekomunikacijskih mreža i usluga. Ovaj se stavak ne tumači kao zabrana posjedovanja vlasničkog kapitala u takvom pružatelju usluga ni za koje drugo državno tijelo stranke koje nije njezino telekomunikacijsko regulatorno tijelo.
- 21.4. Svaka stranka osigurava da njezino telekomunikacijsko regulatorno tijelo ima ovlasti za obavljanje funkcija koje su mu dodijeljene zakonom, uključujući mogućnost izricanja sankcija, te da tu ovlast izvršava transparentno i pravodobno.
- 21.5. Svaka stranka javno objavljuje funkcije koje obavlja njezino telekomunikacijsko regulatorno tijelo u lako dostupnom i jasnom obliku.
- 21.6. Svaka stranka nastoji:
- (a) omogućiti da se dodjela frekvencijskih pojaseva za javne telekomunikacijske usluge provodi u okviru otvorenog postupka pri kojem se uzima u obzir javni interes, uključujući promicanje tržišnog natjecanja; i
 - (b) provesti takvu dodjelu primjenom pristupa koji se temelje na tržištu, kao što su, prema potrebi, natječajni postupci.
- 21.7. Svaka stranka ovlašćuje svoje telekomunikacijsko regulatorno tijelo:
- (a) da odredi osnovnu infrastrukturu koju glavni pružatelj mora staviti na raspolaganje drugim pružateljima javnih telekomunikacijskih usluga pod razumnim, nediskriminirajućim i transparentnim uvjetima u svrhu pružanja javnih telekomunikacijskih usluga; i
 - (b) da zahtijeva od glavnog pružatelja da ponudi pristup na izdvojenoj osnovi svojim mrežnim elementima koji čine osnovnu infrastrukturu pod razumnim, nediskriminirajućim i transparentnim uvjetima u svrhu pružanja javnih telekomunikacijskih usluga.
- 21.8. Pružatelj javnih telekomunikacijskih usluga može se u razumnom roku obratiti telekomunikacijskom regulatornom tijelu ili drugom nadležnom tijelu stranke radi

¹⁸ U mjeri u kojoj to nije u suprotnosti s Rasporedom specifičnih obveza stranke u okviru GATS-a: (a) Prilog se za svaku stranku ne primjenjuje na usluge radiodifuzije kako su definirane u njezinim zakonima ili propisima, (b) telekomunikacijsko regulatorno tijelo stranke može na ograničeno razdoblje izuzeti ruralne lokalne telefonske centrale od obveza navedenih u točki 2.2. Priloga koje se odnose na međupovezivanje s konkurentnim lokalnim telefonskim centralama. Ruralni telefonski operateri ne moraju omogućiti međupovezivanje konkurentnim lokalnim telefonskim centralama na način naveden u točki 2.2. Priloga dok to ne zatraži telekomunikacijsko regulatorno tijelo stranke i (c) točka 2.2. Priloga primjenjuje se samo na glavnog pružatelja koji ima kontrolu nad osnovnom infrastrukturom.

¹⁹ Podrazumijeva se da se ništa u ovom članku ni Prilogu ne tumači tako da se od stranaka zahtijeva da preuzmu dodatne specifične obveze povezane s pristupom tržištu ili nacionalnim tretmanom u okviru GATS-a.

rješavanja sporova s drugim pružateljima javnih telekomunikacijskih usluga koji se odnose na zahtjeve utvrđene u stavku 7.

- 21.9. Ako telekomunikacijsko regulatorno tijelo ili drugo nadležno tijelo odbije pokrenuti postupak na temelju zahtjeva za rješavanje spora iz stavka 8., to tijelo na zahtjev pružatelja usluga uključenog u spor dostavlja pisano obrazloženje te odluke u razumnom roku.
- 21.10. Navedeno ne sprečava pružatelja javnih telekomunikacijskih usluga uključenog u spor iz stavka 8. da pokrene postupak pred pravosudnim tijelima stranke.

ODJELJAK G

IZNIMKE

Članak 22.: Opće iznimke

Za potrebe ovog Sporazuma članak XX. GATT-a 1994. i njegove napomene za tumačenje te članak XIV. GATS-a primjenjuju se *mutatis mutandis*.

Članak 23.: Iznimka u vezi sa sigurnošću

Za potrebe ovog Sporazuma članak XXI. GATT-a 1994. i članak XIV.a GATS-a primjenjuju se *mutatis mutandis*.

Članak 24.: Bonitetne mjere

Za potrebe ovog Sporazuma točka 2. Priloga GATS-u o financijskim uslugama primjenjuje se *mutatis mutandis*.

Članak 25.: Iznimka u vezi sa zaštitom osobnih podataka

Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava stranku da donese ili provodi mjere o zaštiti osobnih podataka i privatnosti, uključujući u pogledu prekograničnih prijenosa podataka, pod uvjetom da su pravom te stranke predviđeni instrumenti za omogućivanje prijenosa u skladu s uvjetima koji se općenito primjenjuju²⁰ na zaštitu prenesenih podataka.

Članak 26.: Autohtoni narodi

- 26.1. Pod uvjetom da se takve mjere ne upotrebljavaju kao sredstvo proizvoljne ili neopravdane diskriminacije osoba druge stranke ili kao prikriveno ograničavanje trgovine elektroničkim sredstvima, ništa u ovom Sporazumu ne sprečava stranku da donese ili provodi mjere koje smatra potrebnima kako bi odobrila povoljniji tretman autohtonim narodima na svojem području odnosno državnom području u pogledu pitanja obuhvaćenih ovim Sporazumom, među ostalim u ispunjavanju svojih obveza na temelju pravnih ili ustavnih rješenja ili sporazuma s tim autohtonim narodima.

²⁰ Podrazumijeva se da se „uvjeti koji se općenito primjenjuju” odnose na objektivno utvrđene uvjete koji se primjenjuju horizontalno na neutvrđen broj gospodarskih subjekata i stoga obuhvaćaju velik broj situacija i slučajeva.

- 26.2. Na tumačenje pravnih ili ustavnih rješenja ili sporazuma stranke s autohtonim narodima na njezinu području odnosno državnom području, među ostalim tumačenje prirode prava i obveza koji proizlaze iz takvih rješenja, ne primjenjuje se rješavanje sporova na temelju članka 27. U svim se drugim slučajevima članak 27. primjenjuje na ovaj članak.

ODJELJAK H

INSTITUCIONALNI USTROJ I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 27.: Rješavanje sporova

- 27.1. Članci XXII. i XXIII. GATT-a 1994. ili članci XXII. i XXIII. GATS-a, kako su razrađeni i primijenjeni u Dogovoru o rješavanju sporova, primjenjuju se na savjetovanja i rješavanje sporova nastalih u vezi s ovim Sporazumom.
- 27.2. Dogovor o rješavanju sporova primjenjuje se na sporove pokrenute u skladu sa stavkom 1.

Članak 28.: Odbor za trgovinske aspekte elektroničke trgovine

- 28.1. Osniva se Odbor za trgovinske aspekte elektroničke trgovine koji je otvoren za sudjelovanje svim strankama. Odbor bira svojeg predsjednika i potpredsjednika, a sastaje se prema potrebi ili kako je predviđeno ovim Sporazumom, ali najmanje jednom godišnje. Odbor utvrđuje svoj poslovnik.
- 28.2. Odbor obavlja dužnosti koje su mu dodijeljene ovim Sporazumom ili koje mu povjere stranke te pruža strankama mogućnost savjetovanja o pitanjima koja se odnose na funkcioniranje ili provedbu ovog Sporazuma.
- 28.3. Odbor može osnovati pomoćna tijela ili im uputiti pitanja ako to smatra primjerenim. Sva pomoćna tijela odgovorna su Odboru.
- 28.4. Odbor prati funkcioniranje i provedbu ovog Sporazuma i o tome svake godine izvješćuje Glavno vijeće, što uključuje izvješćivanje o provedbi i učinkovitosti programa i aktivnosti tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta.
- 28.5. Odbor prima na znanje sve obavijesti o produljenju primljene u skladu s člankom 20.7. i poduzima sve relevantne daljnje mjere potrebne za provedbu odredaba koje su predmet takvih obavijesti.
- 28.6. Svaka članica WTO-a koja nije stranka ovog Sporazuma ostvaruje pravo na sudjelovanje u radu Odbora u svojstvu promatrača na način da Odboru dostavi pisanu obavijest. Bilo koji promatrač iz WTO-a može Odboru podnijeti pisani zahtjev za sudjelovanje u Odboru u svojstvu promatrača, a Odbor mu može odobriti status promatrača.

Članak 29.: Prihvaćanje i stupanje na snagu

- 29.1. Svaka članica WTO-a može prihvatiti ovaj Sporazum. To čini polaganjem isprave o prihvatu ovog Sporazuma kod glavnog direktora WTO-a.

- 29.2. Za članice WTO-a koje su ga prihvatile ovaj Sporazum stupa na snagu tridesetog dana od datuma polaganja 45. isprave o prihvatu.²¹ Nakon toga ovaj Sporazum stupa na snagu za bilo koju drugu članicu WTO-a tridesetog dana od datuma polaganja njezine isprave o prihvatu.

Članak 30.: Provedba

Svaka stranka provodi ovaj Sporazum od datuma njegova stupanja na snagu. Stranke koje su zemlje u razvoju i najmanje razvijene zemlje koje odluče primijeniti članak 20. provode ovaj Sporazum u skladu s tim člankom.

Članak 31.: Rezerve

Rezerve u odnosu na odredbe ovog Sporazuma nisu moguće bez suglasnosti drugih stranaka.

Članak 32.: Izmjene

- 32.1. Stranke mogu izmijeniti ovaj Sporazum. Odluka Odbora o donošenju izmjene te njezinoj predaji na odobravanje ugovornih stranaka donosi se konsenzusom.
- 32.2. Izmjena stupa na snagu:
- (a) osim kako je predviđeno točkom (b), u odnosu na stranke koje je prihvaćaju, nakon prihvaćanja od strane dvije trećine stranaka te nakon toga za svaku drugu stranku nakon što je prihvati; ili
 - (b) za sve stranke nakon prihvaćanja od strane dvije trećine stranaka ako se radi o izmjeni za koju je Odbor konsenzusom odlučio da je takve naravi da se njome ne mijenjaju prava i obveze stranaka.

Članak 33.: Povlačenje

- 33.1. Svaka se stranka može povući iz ovog Sporazuma slanjem pisane obavijesti o svojoj namjeri povlačenja glavnom direktoru WTO-a. Povlačenje stupa na snagu po isteku 60 dana od dana kad glavni direktor primi obavijest. Svaka stranka može zatražiti hitan sastanak Odbora nakon što primi informaciju o takvoj obavijesti u skladu s člankom 37.
- 33.2. Ako stranka ovog Sporazuma prestane biti članica WTO-a, ona također prestaje biti stranka ovog Sporazuma od datuma na koji je prestala biti članica WTO-a.

Članak 34.: Neprimjenjivanje ovog Sporazuma među pojedinim strankama

Ovaj Sporazum ne primjenjuje se između bilo kojih dviju stranaka ako bilo koja od tih stranaka u trenutku prihvaćanja ili pristupanja ovom Sporazumu ne pristane ne tu primjenu.

²¹ Za potrebe izračuna prihvata na temelju ovog članka isprava o prihvatu Europske unije računa se kao broj isprava o prihvatu jednak broju država članica Europske unije koje su članice WTO-a.

Članak 35.: Preispitivanje

- 35.1. Stranke preispituju ovaj Sporazum najkasnije dvije godine nakon datuma stupanja na snagu i periodično nakon toga kako bi poboljšale njegovo funkcioniranje i pobrinule se da ostane relevantan za trgovinska pitanja s kojima se stranke suočavaju.
- 35.2. Uzimajući u obzir promjenjivu prirodu elektroničke trgovine i digitalne tehnologije te važnost uspostave globalnih pravila za elektroničku trgovinu, neovisno o stavku 1., stranke prepoznaju da daljnji pregovori mogu uključivati neriješena pitanja iz dokumenta INF/ECOM/62/Rev.5 ili druga pitanja koja stranke mogu uvesti. Svaka stranka zadržava pravo predložiti izmjene odredaba ovog Sporazuma u budućim pregovorima, među ostalim u pogledu iznimaka, rješavanja sporova ili područja primjene.

Članak 36.: Tajništvo

Tajništvo WTO-a pruža usluge ovome Sporazumu.

Članak 37.: Polaganje

- 37.1. Ovaj se Sporazum polaže kod glavnog direktora WTO-a.
- 37.2. Glavni direktor WTO-a odmah dostavlja svakoj stranci:
 - (a) ovjerenu vjerodostojnu presliku ovog Sporazuma i svih izmjena u skladu s člankom 32.; i
 - (b) obavijest o svakom prihvatu u skladu s člankom 29. i o svakom povlačenju u skladu s člankom 33.

Članak 38.: Registracija

Ovaj se Sporazum registrira u skladu s odredbama članka 102. Povelje Ujedinjenih naroda.

Sastavljeno u Yaoundéu 28. ožujka 2026. u jednom primjerku na engleskom, francuskom i španjolskom jeziku, pri čemu je svaki od tih tekstova vjerodostojan.

PRILOG

U ovom se Prilogu utvrđuju načela regulatornog okvira za osnovne telekomunikacijske usluge.

Odjeljak I.: Mjere za zaštitu tržišnog natjecanja

1.1. Sprečavanje prakse protivne tržišnom natjecanju u području telekomunikacija

Odgovarajuće mjere provode se kako bi pružatelje usluga koji su, samostalno ili zajedno, glavni pružatelj usluga spriječile da primjenjuju ili nastave primjenjivati praksu protivnu tržišnom natjecanju.

1.2. Zaštitne mjere

Praksa protivna tržišnom natjecanju iz stavka 1.1. konkretno uključuje:

- (a) unakrsno subvencioniranje protivno tržišnom natjecanju;
- (b) korištenje informacija dobivenih od konkurenata s posljedicama koje narušavaju tržišno natjecanje; i
- (c) uskraćivanje drugim pružateljima usluga pravodobnih tehničkih informacija o osnovnoj infrastrukturi i komercijalno relevantnih informacija koje su im potrebne za pružanje usluga.

Odjeljak II.: Međupovezivanje

2.1. Ovaj se odjeljak primjenjuje na povezivanje s pružateljima javnih telekomunikacijskih mreža ili usluga kako bi se korisnicima jednog pružatelja omogućilo komuniciranje s korisnicima drugog pružatelja i pristup uslugama koje pruža drugi pružatelj, ako su preuzete specifične obveze.

2.2. Međupovezivanje koje treba osigurati

Međupovezivanje s glavnim pružateljem osigurava se na svakoj tehnički izvedivoj točki u mreži. Takvo se međupovezivanje osigurava:

- (a) prema nediskriminirajućim uvjetima (uključujući tehničke norme i specifikacije) i cijenama te kvalitetom koja nije manje povoljna od one koja se pruža svojim sličnim uslugama ili sličnim uslugama neovisnih pružatelja usluga ili svojim društvima kćerima ili drugim povezanim društvima;
- (b) pravodobno, pod uvjetima (uključujući tehničke norme i specifikacije) i troškovno usmjerenim cijenama koje su transparentne, opravdane, uzimaju u obzir ekonomsku izvedivost te su dovoljno izdvojene da pružatelj ne treba plaćati mrežne komponente ili infrastrukturu koje mu nisu potrebne za pružanje usluge; i
- (c) na zahtjev, u dodatnim točkama uz završne točke mreže koje se nude većini korisnika, po cijenama koje odražavaju trošak izgradnje potrebne dodatne infrastrukture.

2.3. Javna dostupnost postupaka za pregovore o međupovezivanju

Postupci koji se primjenjuju na međupovezivanje s glavnim pružateljem bit će javno dostupni.

2.4. Transparentnost dogovora o međupovezivanju

Osigurava se da će glavni pružatelj objaviti svoje dogovore o međupovezivanju ili referentnu ponudu za međupovezivanje.

2.5. Međupovezivanje: rješavanje sporova

Pružatelj usluga koji zahtijeva međupovezivanje s glavnim pružateljem moći će se:

- (a) u bilo kojem trenutku; ili
- (b) nakon razumnog roka koji je javno objavljen;

obratiti neovisnom domaćem tijelu koje može biti regulatorno tijelo iz odjeljka V. radi rješavanja sporova o odgovarajućim uvjetima i cijenama za međupovezivanje u razumnom roku, u mjeri u kojoj nisu prethodno utvrđeni.

Odjeljak III.: Univerzalna usluga

Svaka stranka ima pravo utvrditi vrstu obveze univerzalne usluge koju želi provoditi. Takve se obveze neće same po sebi smatrati protivnima tržišnom natjecanju, pod uvjetom da se njima upravlja na transparentan, nediskriminirajući i konkurentski neutralan način te da one ne predstavljaju veće opterećenje nego što je potrebno za vrstu univerzalne usluge koju određuje stranka.

Odjeljak IV.: Javna dostupnost kriterija za izdavanje dozvola

4.1. Ako je dozvola potrebna, javno će biti dostupno sljedeće:

- (a) svi kriteriji za izdavanje dozvole i uobičajeni rok potreban za donošenje odluke o zahtjevu za izdavanje dozvole; i
- (b) uvjeti za pojedinačne dozvole.

4.2. Podnositelja zahtjeva se, na njegov zahtjev, obavješćuje o razlozima za uskraćivanje dozvole.

Odjeljak V.: Neovisna regulatorna tijela

Regulatorno tijelo odvojeno je od pružatelja osnovnih telekomunikacijskih usluga i ne odgovara tom pružatelju. Odluke i postupci koje regulatorna tijela koriste nepristrani su u odnosu na sve sudionike na tržištu.

Odjeljak VI.: Dodjela i upotreba ograničenih resursa

Svi postupci za dodjelu i korištenje ograničenih resursa, uključujući frekvencije, brojeve i pravo puta, provode se na objektivan, pravodoban, transparentan i nediskriminirajući način. Trenutačno stanje dodijeljenih frekvencijskih pojaseva bit će javno dostupno, ali nije potrebna detaljna identifikacija frekvencija dodijeljenih za određene državne potrebe.

PRILOG O PRIVREMENIM MEHANIZMIMA ZA ARBITRAŽU

PREAMBULA

Stranke:

uzimajući u obzir postojeća nastojanja stranaka da se ovaj Sporazum doda u Prilog 4. Sporazumu o WTO-u;

nastavljajući tražiti da se ovaj Sporazum što prije doda institucionalnom okviru uspostavljenom Sporazumom o WTO-u;

odlučivši žurno ostvariti koristi od ovog Sporazuma;

ponovno potvrđujući važnost podupiranja stranaka koje su zemlje u razvoju i najmanje razvijene zemlje u provedbi ovog Sporazuma tako da se na njihove pojedinačne i ciljane razvojne potrebe nastoji odgovoriti putem razdoblja provedbe, tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta;

ponovno potvrđujući svoja prava i obveze u skladu sa Sporazumom o WTO-u;

pozdravljajući pristupanje drugih članica WTO-a ovom Sporazumu;

sporazumjele su se kako slijedi:

Odjeljak I.: Primjena Priloga

- 1.1. Ovaj Prilog i njegov Dodatak sastavni su dijelovi ovog Sporazuma. U slučaju nedosljednosti između odredaba ovog Priloga i drugih odredaba ovog Sporazuma, prednost imaju odredbe ovog Priloga u mjeri u kojoj postoji nedosljednost.
- 1.2. Ovaj Prilog primjenjuje se do datuma dodavanja ovog Sporazuma Sporazumu o WTO-u.
- 1.3. Ovaj se Prilog prestaje primjenjivati od datuma dodavanja ovog Sporazuma Sporazumu o WTO-u, osim kako se zahtijeva u odjeljku IV.

Odjeljak II.: Privremeni mehanizmi za rješavanje sporova

- 2.1. Članak 27. ovog Sporazuma ne primjenjuje se.
- 2.2. Svako upućivanje u ovom Sporazumu na članak 27. tumači se kao upućivanje na odjeljak III.

Odjeljak III.: Privremeno rješavanje sporova

- 3.1. Članci XXII. i XXIII. GATT-a 1994. ili članci XXII. i XXIII. GATS-a, kako su razrađeni i primijenjeni u Dogovoru o rješavanju sporova, uvrštavaju se *mutatis mutandis* u ovaj Prilog i primjenjuju se na savjetovanja i rješavanje sporova koji proizlaze iz ovog Sporazuma.
- 3.2. Dogovor o rješavanju sporova uvrštava se *mutatis mutandis* u ovaj Prilog i primjenjuje na savjetovanja i rješavanje sporova pokrenutih na temelju ovog Sporazuma.
- 3.3. Za potrebe ovog Priloga:

- (a) upućivanja na „obuhvaćeni sporazum” ili „obuhvaćene sporazume” u Dogovoru o rješavanju sporova smatraju se upućivanjima na ovaj Sporazum;
 - (b) upućivanja na „tijelo za rješavanje sporova” u Dogovoru o rješavanju sporova smatraju se upućivanjima na Odbor;
 - (c) upućivanja na Dogovor o rješavanju sporova u ovom stavku i u točkama 3.4. i 3.5., uključujući Dodatak iz točke 3.4., smatraju se upućivanjima na Dogovor o rješavanju sporova kako je uvršten u ovaj Prilog u skladu s točkom 3.2.; i
 - (d) upućivanja na „članove” u Dogovoru o rješavanju sporova tumače se kao upućivanja na stranke ovog Sporazuma.
- 3.4. S obzirom na članak 16. stavak 4. i članak 17. Dogovora o rješavanju sporova stranke su svjesne da su potrebne prilagodbe kako bi se operacionaliziralo preispitivanje žalbi za potrebe ovog Priloga. Dok se ne donese odluka u skladu s točkom 3.5., ako stranka želi uložiti žalbu na izvješće panela, stranke u sporu pribjegavaju arbitraži u skladu s člankom 25. Dogovora o rješavanju sporova radi odlučivanja o žalbi²². Primjenjuju se žalbeni arbitražni postupci utvrđeni u Dodatku ovom Prilogu, osim ako se stranke u sporu dogovore drukčije.
- 3.5. Ako Žalbeno tijelo WTO-a bude u mogućnosti saslušati žalbe, Odbor razmatra i, prema potrebi, odlučuje o načinu operacionalizacije preispitivanja žalbi na temelju članka 17. Dogovora o rješavanju sporova.

Odjeljak IV.: Prijelazne odredbe

- 4.1. Stranke nastoje postići da se u okviru bilo koje odluke o dodavanju ovog Sporazuma Sporazumu o WTO-u predvide prijelazne odredbe radi primjene Dogovora o rješavanju sporova na sporove koji su pokrenuti na temelju ovog Sporazuma, ali još nisu riješeni na datum tog dodavanja.
- 4.2. Ako se ne predvide takve odredbe ili bilo koje druge prijelazne odredbe o kojima se može odlučiti, na sporove pokrenute na temelju ovog Sporazuma prije njegova dodavanja Sporazumu o WTO-u i dalje se primjenjuje ovaj Prilog.
-

²² Podrazumijeva se da do donošenja odluke u skladu s točkom 3.5. nijedna stranka ne smije dostaviti obavijest o odluci o ulaganju žalbe na izvješće panela u skladu s člankom 16. stavkom 4. Dogovora o rješavanju sporova.

DODATAK PRILOGU O PRIVREMENIM MEHANIZMIMA ZA ARBITRAŽU: ŽALBENI ARBITRAŽNI POSTUPCI

Odjeljak A: Opće odredbe

1. U ovom se Dodatku utvrđuju žalbeni arbitražni postupci koji se primjenjuju na žalbu na izvješće panela u skladu s točkom 3.4. Priloga o privremenim mehanizmima za arbitražu. Za potrebe specifičnog spora na temelju ovog Sporazuma ti žalbeni arbitražni postupci čine dogovorene arbitražne postupke na temelju članka 25. Dogovora o rješavanju sporova²³.
2. Ovi žalbeni arbitražni postupci temelje se na materijalnim i postupovnim aspektima preispitivanja žalbi WTO-a u skladu s člankom 17. Dogovora o rješavanju sporova WTO-a kako bi se zadržale njegove temeljne značajke, uključujući neovisnost i nepristranost, a ujedno jačala postupovna učinkovitost žalbenih postupaka.
3. Žalbe saslušavaju tri arbitra. Ti se arbitri biraju iz stalne baze arbitara uspostavljene u skladu s točkom 4. komunikacije JOB/DSB/1/Add.12, osim ako Odbor konsenzusom odluči uspostaviti zasebnu bazu arbitara²⁴, u kojem se slučaju arbitri biraju iz te baze (primjenjiva baza dalje u tekstu naziva se „baza arbitara”). Odabir iz baze arbitara za određeni spor provodi se na temelju istih načela i metoda koji se primjenjuju za osnivanje odjela Žalbenog tijela WTO-a u skladu s člankom 17. stavkom 1. Dogovora o rješavanju sporova WTO-a i pravilom 6. stavkom 2. Radnih postupaka WTO-a za preispitivanje žalbi (WT/AB/WP/6), uključujući načelo rotacije²⁵. Glavni direktor WTO-a obavješćuje stranke u sporu i treće strane o rezultatima odabira. Arbitri biraju predsjednika. Pravilo 3. stavak 2. Radnih postupaka WTO-a za preispitivanje žalbi primjenjuje se *mutatis mutandis* na donošenje odluka arbitara.
4. Članovi baze arbitara moraju pratiti aktivnosti rješavanja sporova WTO-a. Kako bi se promicala dosljednost i usklađenost u donošenju odluka, članovi baze arbitara međusobno raspravljaju o pitanjima tumačenja, prakse i postupka relevantnima za ovaj Sporazum, u mjeri u kojoj je to izvedivo. Arbitri mogu raspravljati o svojim odlukama koje se odnose na žalbu sa svim ostalim članovima baze arbitara, ne dovodeći u pitanje isključivu odgovornost i slobodu arbitara za donošenje takvih odluka i njihovu kvalitetu. Članovi baze arbitara primaju sve dokumente koji se odnose na žalbene arbitražne postupke na temelju ovog Sporazuma.
5. Arbitrima se mora pružiti odgovarajuća administrativna i pravna potpora koja pruža potrebna jamstva kvalitete i neovisnosti, s obzirom na prirodu uključenih odgovornosti. Posebice, osobe koje pružaju pravnu potporu arbitrima neovisne su od

²³ Podrazumijeva se da se obveza obavješćivanja iz članka 25. stavka 2. druge rečenice Dogovora o rješavanju sporova smatra ispunjenom. Za potrebe ovog Dodatka „Dogovor o rješavanju sporova WTO-a” znači Dogovor o rješavanju sporova kako je definiran u članku 2. točki (c) ovog Sporazuma, a „Dogovor o rješavanju sporova” znači Dogovor o rješavanju sporova WTO-a kako je uvršten u Prilog o privremenim mehanizmima za arbitražu u skladu s točkom 3.2. tog priloga.

²⁴ Arbitri uključeni u tu bazu moraju ispunjavati zahtjeve utvrđene u članku 17. stavku 3. Dogovora o rješavanju sporova WTO-a.

²⁵ Međutim, na zahtjev stranke u sporu svaki član baze arbitara koji nije državljanin stranke isključuje se iz postupka odabira. Dva državljanina iste stranke ne mogu raditi na istom predmetu.

osoba i upravnih jedinica koje pružaju pravnu potporu članovima panela, a za sadržaj svojeg rada odgovaraju samo arbitrima.

Odjeljak B: Arbitražni postupci

6. Nakon prosljeđivanja izvješća panela strankama ovog Sporazuma, ali prije nego što ga Odbor donese, stranka u sporu, ali ne treća strana, može pokrenuti žalbeni arbitražni postupak slanjem službene obavijesti o svojoj odluci da uloži žalbu Odboru i istodobnim podnošenjem obavijesti o žalbi Odboru. Podložno točki 16., ako je stranka u sporu priopćila svoju odluku o ulaganju žalbe, Odbor ne razmatra donošenje izvješća panela.
7. Žalba se ograničava na pravna pitanja obuhvaćena izvješćem panela i njegovim pravnim tumačenjima. Arbitri mogu podržati, izmijeniti ili poništiti pravne nalaze i zaključke panela. Ako je primjenjivo, arbitražna odluka uključuje preporuke, kako je predviđeno u članku 19. Dogovora o rješavanju sporova. Nalazi panela protiv kojih nije podnesena žalba smatraju se sastavnim dijelom arbitražne odluke zajedno s vlastitim nalazima arbitara.
8. Arbitri rješavaju samo ona pitanja koja su potrebna za rješavanje spora. Razmatraju samo ona pitanja koja su stranke u sporu istaknule, ne dovodeći u pitanje njihovu obvezu odlučivanja o pitanjima nadležnosti.
9. Ako u ovom Dodatku nije predviđeno drukčije, odredbe Dogovora o rješavanju sporova WTO-a i druga pravila i postupci koji se primjenjuju na preispitivanje žalbi WTO-a primjenjuju se *mutatis mutandis* na arbitražu. To posebno uključuje Radne postupke WTO-a za preispitivanje žalbi i rokove za žalbe koji su u njima predviđeni, kao i Pravila ponašanja za Dogovor o pravilima i postupcima za rješavanje sporova (WT/DSB/RC/1)²⁶. Nakon savjetovanja sa strankama u sporu arbitri mogu prilagoditi Radne postupke WTO-a za preispitivanje žalbi i rokove za žalbe koji su u njima predviđeni ako je to opravdano u skladu s pravilom 16. Radnih postupaka WTO-a za preispitivanje žalbi.
10. Arbitri donose odluku u roku od 90 dana od podnošenja obavijesti o žalbi. U tu svrhu arbitri mogu poduzeti odgovarajuće organizacijske mjere za pojednostavnjenje postupka, čime se ne dovode u pitanje postupovna prava i obveze stranaka u sporu te pravilno postupanje. Takve mjere mogu uključivati odluke o ograničenjima broja stranica i rokovima, kao i o trajanju i broju potrebnih saslušanja.
11. Ako je to potrebno za donošenje odluke u roku od 90 dana, arbitri mogu strankama u sporu predložiti i materijalne mjere, kao što je isključenje tvrdnji koje se temelje na navodnom nepostojanju objektivne ocjene činjenica u skladu s člankom 11. Dogovora o rješavanju sporova²⁷.
12. Na prijedlog arbitara stranke u sporu mogu se dogovoriti o produljenju roka od 90 dana za donošenje odluke.

²⁶ Podrazumijeva se da se na arbitre primjenjuju točke od VIII.14. do VIII.17. Pravila ponašanja.

²⁷ Podrazumijeva se da prijedlog arbitara nije pravno obvezujući te da dotična stranka odlučuje hoće li se složiti s predloženim materijalnim mjerama. Ako se dotična stranka ne složi s predloženim materijalnim mjerama, to ne dovodi u pitanje razmatranje predmeta ili prava stranaka u sporu.

13. Stranke u sporu suglasne su poštovati arbitražnu odluku koja je konačna. U skladu s člankom 25. stavkom 3. Dogovora o rješavanju sporova Odbor se obavješćuje o odluci, ali je ne donosi.
14. Treće strane koje su u skladu s člankom 10. stavkom 2. Dogovora o rješavanju sporova obavijestile Odbor da su bitno zainteresirane za predmet spora pred panelom mogu uručiti pismene podneske arbitrima i dobiti priliku da ih arbitri saslušaju. Pravilo 24. Radnih postupaka WTO-a za preispitivanje žalbi primjenjuje se *mutatis mutandis*.
15. U skladu s člankom 25. stavkom 4. Dogovora o rješavanju sporova članci 21. i 22. Dogovora o rješavanju sporova primjenjuju se *mutatis mutandis* na arbitražnu odluku donesenu u sporu.
16. U bilo kojem trenutku tijekom arbitraže žalitelj ili drugi žalitelj može povući svoju žalbu ili drugu žalbu slanjem obavijesti arbitrima koji o tome odmah obavješćuju Odbor²⁸. Ako nema druge žalbe ili žalbe, izvješće panela donosi se na sastanku Odbora u roku od 60 dana od takve obavijesti, osim ako Odbor konsenzusom odluči ne donijeti izvješće. Ako u trenutku povlačenja žalbe ili druge žalbe preostane žalba ili druga žalba, arbitraža se nastavlja.

²⁸ Podrazumijeva se da obavješćivanje Odbora o sporazumnom rješenju u skladu s člankom 3. stavkom 6. Dogovora o rješavanju sporova ne predstavlja povlačenje žalbe za potrebe ove točke.